

Україна
Донецький окружний адміністративний суд

Р І Ш Е Н Н Я
І М Е Н Е М У К Р А І Н И

31 травня 2022 року

Справа №200/1015/22

приміщення суду за адресою: 84122, м.Слов'янськ, вул. Добровольського, 1

Донецький окружний адміністративний суд у складі головуючого судді Лазарева В.В., розглянувши за правилами спрощеного позовного провадження справу за позовом Ярошенко Світлани Іванівни до Головного управління Пенсійного фонду України в Харківській області про визнання протиправним та скасування рішення, зобов'язання вчинити певні дії, -

В С Т А Н О В И В:

У січні 2022 року до Донецького окружного адміністративного суду звернулася Ярошенко Світлана Іванівна з позовом до Головного управління Пенсійного фонду України в Харківській області (далі – УПФ), в якому просить: 1) визнати протиправним та скасувати рішення відповідача від 16.11.2021 року №053130007928 про відмову у призначенні пенсії за віком на пільгових умовах; 2) зобов'язати Головне управління Пенсійного фонду України в Харківській області призначити позивачу пенсію за віком на пільгових умовах за списком №2 відповідно до п. «б» ст. 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення» від 05.11.1991 року № 1788-ХІІ в редакції до внесення змін Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» від 02.03.2015 року № 213-VІІІ для осіб, які працювали до 01.04.2015 року на посадах, визначених у вказаних нормах з урахуванням рішення Конституційного Суду України від 23.01.2020 року № 1-р/2020 по справі № 1-5/2018 (746/15).

В обґрунтування позовних вимог позивач зазначила, що 12 листопада 2021 року звернулася до відповідача із заявою про призначення пенсії згідно п. «б» ст.13 Закону України «Про пенсійне забезпечення». Проте рішенням від 12 листопада 2021 року відповідач відмовив у призначенні пенсії у зв'язку з відсутністю необхідного стажу роботи та недосягненням необхідного віку.

Позивач зазначає, що з 01.10.2017 правила призначення пенсій за Списком №2 почали регламентуватись одночасно двома абсолютно ідентичними законами, а саме: пунктом «б» статті 13 Закону №1788-ХІІ у редакції Закону №213-УІІІ від 02.03.2015 та пунктом 2 частини 2 статті 114 Закону №1058-ІУ від 09.07.2003 у редакції Закону №2148-VІІІ від 03.10.2017.

На думку позивача, УПФ протиправно відмовило у призначенні пенсії, оскільки має достатньо стажу роботи та досягла необхідного віку для призначення пенсії за Списком №2 згідно п. «б» ст.13 Закону України «Про пенсійне забезпечення».

24 січня 2022 року відкрито провадження у даній справі, вирішено розгляд справи проводити за правилами спрощеного позовного провадження, без проведення судового засідання та виклику (повідомлення) учасників справи, про що постановлена відповідна ухвала. В ухвалі було запропоновано відповідачу у п'ятнадцятиденний строк з моменту отримання ухвали про відкриття провадження у справі надати суду відзив на позовну заяву зі

всіма доказами на його підтвердження, які наявні у відповідача.

16 лютого 2022 року від представника Головного управління Пенсійного фонду України в Харківській області надійшов відзив на позов, в якому останній зазначив, що до пільгового стажу роботи позивача не зараховано періоди роботи згідно довідок № 5017/45-к та № 5017/46-к від 22.10.2021, оскільки місце роботи заявниці за довідками «Механічний цех № 6», а згідно переліку місць до наказів про атестацію робочих місць (№ 233 від 22.12.2009, № 263 від 19.12.2014 та № 308 від 16.12.2009) зазначений цех відсутній (в наказах про атестацію вказано «Механоскладальний цех № 6).

Представник відповідача звертає увагу, що позивач не має права на пенсію згідно п.2 ч.2 ст.114 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», оскільки її вік на момент звернення становить 50 років 2 місяці 27 днів.

З урахуванням наведеного, представник відповідача вважає позовні вимоги Ярошенко Світлани Іванівни необґрунтованими і такими, що не підлягають задоволенню.

За приписами частини 5 статті 262 Кодексу адміністративного судочинства України, суд розглядає справу в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення (виклику) сторін за наявними у справі матеріалами, за відсутності клопотання будь-якої зі сторін про інше. За клопотанням однієї із сторін або з власної ініціативи суду розгляд справи проводиться в судовому засіданні з повідомленням (викликом) сторін.

Розглянувши наявні заяви по суті справи, всебічно і повно з'ясувавши фактичні обставини, на яких ґрунтуються вимоги, дослідивши докази, які наявні в матеріалах справи, суд встановив наступне.

Позивач – Ярошенко Світлана Іванівна, 15 серпня 1971 року народження, є громадянкою України, про що свідчить копія паспорту.

12 листопада 2021 року позивач звернулася до УПФ із заявою про призначення пенсії на пільгових умовах.

16 листопада 2021 року рішенням УПФ №053130007928 позивачу відмовлено у призначенні пенсії на пільгових умовах згідно п.2 ст.114 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» у зв'язку з недосягненням необхідного віку.

Позивач оскаржує вищевказане рішення відповідача, як таке, що прийнято з порушенням норм чинного законодавства та порушує його конституційні права.

Судом встановлено, що дана справа є типовою, оскільки відповідає ознакам, викладеним у рішенні Верховного Суду за результатами розгляду зразкової справи № 360/3611/20 (№Пз/9901/32/20), яке набрало законної сили 13 січня 2021 року, а саме:

а) позивач - особа, яка: звернулась до Пенсійного фонду за призначенням пенсії після 23.01.2020 з підстав, визначених статтею 13 Закону України від 05.11.1991 № 1788-ХІІ «Про пенсійне забезпечення»; на момент звернення досягла: чоловіки - 55 років, жінки - 50 років; набула стаж роботи, визначений статтею 13 Закону України від 05.11.1991 № 1788-ХІІ «Про пенсійне забезпечення»;

б) відповідачем є орган Пенсійного фонду України, уповноважений на вирішення питання про призначення пенсії.

Надаючи правову оцінку встановленим обставинам справи, суд зазначає наступне.

Згідно частини 1 статті 46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Закріплюючи на конституційному рівні право на соціальний захист кожного громадянина, без будь-яких винятків, держава реалізує положення статті 24 Конституції України, відповідно до якої громадяни мають рівні конституційні права і не може бути обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними

або іншими ознаками.

Закон України «Про пенсійне забезпечення» № 1788-ХІІ від 05.11.1991 року (далі – Закон № 1788-ХІІ) відповідно до Конституції України гарантує всім непрацевдатним громадянам України право на матеріальне забезпечення за рахунок суспільних фондів споживання шляхом надання трудових і соціальних пенсій.

Статтею 2 Закону № 1788-ХІІ визначено, що цим Законом призначаються трудові пенсії, зокрема пенсії за віком.

Рішенням Конституційного Суду України №1-р/2020 справа №1-5/2018(746/15) від 23.01.2020 року визнано такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), статтю 13, частину другу статті 14, пункти „б“-„г“ статті 54 Закону України “Про пенсійне забезпечення” від 5 листопада 1991 року № 1788-ХІІ зі змінами, внесеними Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення” від 2 березня 2015 року № 213-VIII.

Так, відповідно до п. 3 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України №1-р/2020 справа №1-5/2018(746/15) від 23.01.2020 року застосуванню підлягають стаття 13, частина друга статті 14, пункти «б» - «г» статті 54 Закону України «Про пенсійне забезпечення» від 05 листопада 1991 року № 1788-ХІІ в редакції до внесення змін Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» від 02 березня 2015 року № 213-VIII для осіб, які працювали до 1 квітня 2015 року на посадах, визначених у вказаних нормах, а саме: «На пільгових умовах мають право на пенсію за віком, незалежно від місця останньої роботи: б) працівники, зайняті повний робочий день на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці, - за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджуваним Кабінетом Міністрів України, і за результатами атестації робочих місць: чоловіки - після досягнення 55 років і при стажі роботи не менше 25 років, з них не менше 12 років 6 місяців на зазначених роботах; жінки - після досягнення 50 років і при стажі роботи не менше 20 років, з них не менше 10 років на зазначених роботах.

Працівникам, які мають не менше половини стажу роботи із шкідливими і важкими умовами праці, пенсії на пільгових умовах призначаються із зменшенням віку, передбаченого статтею 12 цього Закону, на 1 рік за кожні 2 роки 6 місяців такої роботи чоловікам і за кожні 2 роки такої роботи - жінкам.

Отже, з 23.01.2020 – з дня набрання чинності рішенням Конституційного Суду України від 23.01.2020 в справі № І-р/2020 діють положення статті 13 Закону № 1788-ХІІ в редакції, яка була чинна до внесення змін Законом № 213-VIII для осіб, які працювали до 1 квітня 2015 року на посадах, визначених у вказаних нормах, які визначають умови призначення пенсії за віком на пільгових умовах, зокрема, по Списку №2 та які підлягають застосуванню у наведеній у цьому рішенні редакції.

Разом з тим, залишилися чинними відповідні положення Закону № 1058-IV.

Відтак, з 23.01.2020 в Україні існують два закони, котрі одночасно регламентують правила призначення пенсій для осіб, які працювали до 1 квітня 2015 року на посадах, які входять до Списку №2, а саме: пункт “б” статті 13 Закону № 1788-ХІІ у редакції до внесення змін Законом № 213-VIII та пункт 1 частини 2 статті 114 Закону № 1058-IV у редакції Закону України від 03.10.2017 № 2148-VIII.

Таке регулювання порушує вимогу «якості закону», передбачену Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року, та не забезпечує адекватний захист від свавільного втручання публічних органів державної влади у майнові права заявника (див. пункт 56 рішення Європейського суду з прав людини від 14 жовтня 2010 року у справі «Щокін проти України»).

Велика Палата Верховного Суду в постанові від 19 лютого 2020 року у справі № 520/15025/16-а (провадження № 11-1207ап/19, пункт 56) сформувала правовий висновок, згідно з яким у разі існування неоднозначного або множинного тлумачення прав та

обов'язків особи в національному законодавстві органи державної влади зобов'язані застосувати підхід, який був би найбільш сприятливим для особи.

Отже, у цій справі застосуванню підлягають саме норми Закону № 1788-ХІІ з урахуванням Рішення № 1-р/2020, а не Закону № 1058-ІV.

Суд вважає за необхідне також звернути увагу, що під втратою чинності нормативно-правового акта необхідно розуміти передбачений правовими приписами момент закінчення дії нормативно-правового акта, що є наслідком настання передбачених у законодавстві обставин.

Такими обставинами можуть бути: скасування нормативно-правового акта (його частини); визнання нормативно-правового акта недійсним (неконституційним, незаконним); завершення дії тимчасового нормативно-правового акта (настання передбаченої у ньому дати або невідкладної обставини).

Статтею 6 Конституції України встановлено, що державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України.

Відповідно до статті 75 та пункту 3 частини першої статті 85 Основного Закону єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент - Верховна Рада України, до повноважень якої, серед інших, належить й прийняття законів (внесення змін до законів та їх скасування).

Питання про відповідність Конституції України законів України та у передбачених Конституцією України випадках інших актів вирішує Конституційний Суд України в порядку, визначеному Законом України від 13 липня 2017 року N 2136-VIII "Про Конституційний Суд України".

Органи судової влади під час здійснення судочинства застосовують законодавчі норми та не наділені повноваженнями (крім Конституційного Суду України) визнавати закони України такими, що втратили чинними або скасовувати їх у інший спосіб.

На момент звернення позивача до відповідача із заявою про призначення пенсії за віком у листопаді 2021 року норми Закону №1788-ХІІ були чинними. Цей закон не скасований Верховною Радою України, його положення не визнавалися неконституційними або незаконними і на сьогодні.

Відповідно до частини 3 статті 7 Кодексу адміністративного судочинства України у разі невідповідності правового акту Конституції України, закону України, міжнародному договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або іншому правовому акту суд застосовує правовий акт, який має вищу юридичну силу, або положення відповідного міжнародного договору України.

З огляду на викладене, суд дійшов висновку, про те що при вирішенні даної справи норми пункту 2 частини 2 статті 114 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» не підлягають застосуванню, адже остання суперечить принципам правової визначеності та положенням Конституції України з урахуванням правових висновків, викладених у рішенні Конституційного Суду України від 23 січня 2020 року № 1-р/2020.

Таким чином, умови та порядок призначення пенсії за віком на пільгових умовах визначаються Законом №1788-ХІІ на момент виникнення спірних правовідносин.

Отже, при зверненні Ярошенко Світлани Іванівни до відповідача із заявою про призначення пенсії за віком за Списком №2 орган ПФУ повинен був призначити їй пенсію за Законом №1788.

Відповідно до спірного рішення Ярошенко Світлана Іванівна має 35 роки 22 дні страхового стажу та 18 років 03 місяці 20 днів пільгового стажу за списком №2. На день звернення із заявою про призначення пенсії від 12.11.2021 року позивач досягла віку 50 років.

Оскільки позивач, 15 серпня 1971 року народження, досягла 50 років, має 18 років стажу роботи із шкідливими і важкими умовами праці (пільгового стажу), страховий стаж складає 35 роки 22 дні, тому остання має право на призначення пенсії на пільгових умовах з урахуванням Рішення Конституційного Суду України №1-р/2020 справа №1-5/2018(746/15) від 23.01.2020 року.

Аналогічні правові висновки викладені у рішенні Верховного Суду від 13 січня 2021 року за результатами розгляду зразкової справи № 440/2722/20, правові висновки якого суд має враховувати при прийнятті рішення (частина 3 статті 291 Кодексу адміністративного судочинства України).

Статтею 19 Конституції України передбачено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Частиною 2 статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України; 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); 4) безсторонньо (неупереджено); 5) добросовісно; 6) розсудливо; 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації; 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Згідно частини 1 статті 77 Кодексу адміністративного судочинства України, кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Відповідно до частин 2 статті 77 Кодексу адміністративного судочинства України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

Приймаючи до уваги наведене в сукупності, враховуючи завдання та принципи адміністративного судочинства, суд дійшов висновку, що рішення Головного управління Пенсійного фонду України в Харківській області від 16 листопада 2021 року №053130007928 є не обґрунтованим, прийнято без урахування усіх обставин, що мають значення для прийняття відповідного рішення, а отже не відповідає вимогам Конституції та законам України та підлягає скасуванню.

Таким чином, позов Ярошенко Світлани Іванівни до Головного управління Пенсійного фонду України в Харківській області про визнання протиправним та скасування рішення, зобов'язання вчинити певні дії, підлягає задоволенню у повному обсязі.

Відповідно до ч. 1 ст. 139 Кодексу адміністративного судочинства України при задоволенні позову сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, всі судові витрати, які підлягають відшкодуванню або оплаті відповідно до положень цього Кодексу, стягуються за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав відповідачем у справі, або якщо відповідачем у справі виступала його посадова чи службова особа.

На підставі викладеного, керуючись нормами Конституції України та Кодексу адміністративного судочинства України, суд, -

В И Р І Ш И В:

Позов Ярошенко Світлани Іванівни до Головного управління Пенсійного фонду

України в Харківській області про скасування рішення та зобов'язання вчинити певні дії – задовольнити повністю.

Визнати протиправним та скасувати рішення Головного управління Пенсійного фонду України в Харківській області від 16 листопада 2021 року № 053130007928 про відмову в призначенні пенсії Ярошенко Світлані Іванівні.

Зобов'язати Головне управління Пенсійного фонду України в Харківській області призначити Ярошенко Світлані Іванівні пенсію на пільгових умовах за Списком № 2 з 12 листопада 2021 року на підставі пункту «б» статті 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення» в редакції, яка діяла до ухвалення Закону України від 02 березня 2015 року № 213-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення».

Стягнути за рахунок бюджетних асигнувань Головного управління Пенсійного фонду України в Харківській області (місцезнаходження: майдан Свободи, Держпром, 3 під., 2 пов., м. Харків, 61022, код ЄДРПОУ 14099344) на користь Ярошенко Світлани Іванівни (місце проживання: вул. Крилова, буд. 60, м. Краматорськ, Донецька область, реєстраційний номер облікової картки платника податків 2615910024) понесені судові витрати зі сплати судового збору у розмірі 992 (дев'ятсот дев'яносто дві) гривні 40 копійок.

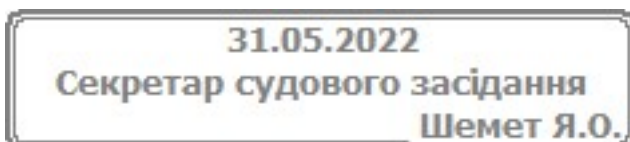
Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення суду подається до Першого апеляційного адміністративного суду протягом тридцяти днів з дня його проголошення. Якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини рішення суду, або розгляду справи в порядку письмового провадження, зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення.

Суддя

В.В. Лазарєв

*306*5266979*1*2*